

Wat gebeurt er bij een Bar Mitswa en de Bat Mitswa?

In de joodse traditie duiden de termen Bar- en Bat Mitswa de status van juridische meerderjarigheid aan. Deze begint voor jongens op hun 13e jaar en voor meisjes op hun 12e jaar. Sinds de Middeleeuwen kennen wij de religieuze ceremonie waarbij een jongen op zijn Bar Mitswa wordt opgeroepen om voor het eerst uit de Tora voor te lezen. Vanuit het liberaal joodse uitgangspunt van de gelijke status van man en vrouw op religieus gebied vieren wij ook Bat Mitswa van een meisje op soortgelijke wijze.

Wat de Bar- en Bat Mitswa inhouden

Strikt genomen duiden de termen Bar Mitswa en Bat Mitswa een juridisch begrip aan. In de joodse traditie worden jongens en meisjes meerderjarig bij het begin van de puberteit. Dit kan worden bepaald door het constateren van de eerste lichamelijke tekenen hiervan. Het is echter goed gebruik geworden de leeftijd van 13 jaar voor jongens en 12 jaar voor meisjes aan te houden.

De term geeft aan dat de persoon een "zoon of dochter van de goddelijke opdracht" wordt, dat wil zeggen een persoon die verantwoordelijkheid draagt voor zijn of haar eigen daden. In relatie tot de joodse gemeenschap betekent het dat de persoon de rechten en plichten van de gemeenschap op zich neemt. De ceremonie in sjoel heeft geen "juridische" betekenis in de zin dat de ceremonie een verandering in de status van de jongen of het meisje teweegbrengt. De jongen krijgt immers de status van Bar Mitswa en het meisje dat van Bat Mitswa doordat zij deze leeftijd ervoor bereiken. Het is te vergelijken met het verkrijgen met het in het Nederlandse rechtstelsel automatisch mondig worden met het bereiken van de achttienjarige leeftijd. De ceremonie kan derhalve plaatsvinden omdat de status van de jongere met de 12e respectievelijk 13e verjaardag is veranderd. Het is de eerste keer dat het "kind" in sjoel een mitswa kan vervullen als volwassen persoon.

Bar Mitswa

In de Middeleeuwen ontstond de gewoonte de aandacht te vestigen op deze verandering in status van jongens door hen op te roepen voor het voorlezen uit de Tora op de eerste maandag of donderdag of op de Sjabbat na de verjaardag. Hieruit groeide de religieuze ceremonie die wij nu kennen als de Bar Mitswa. In het algemene taalgebruik wordt nu nog wel een Bar Mitswajongen "volwassen" op zijn 13e verjaardag, maar wij beseffen goed dat in de moderne westerse maatschappij hij nog een kind is, zowel in maatschappelijk als in geestelijk en emotioneel opzicht. Deze viering markeert wel de overgang naar de puberteit met de vele veranderingen die dit met zich meebrengt, zowel voor de persoon zelf als in de relatie tot de ouders.

Bat Mitswa

De religieuze opvoeding van meisjes werd in de rabbijnse Middeleeuwen vrijwel geheel genegeerd. Een van de eerste taken die het liberale Jodendom ondernam in de negentiende eeuw was om hier verandering in te brengen. In de jaren negentientwintig werd voor het eerst in de VS een Bat Mitswa van een meisje gevierd. In Nederland werd ook onderkend dat de beperking van deze viering tot jongens in strijd is met het liberaal joodse uitgangspunt van de gelijke status voor man en vrouw op religieus gebied. In de meeste Liberaal Joodse Gemeenten vinden daarom nu de Bat Mitswa-viering plaats op Sjabbatochtend, op dezelfde wijze als de Bar Mitswa. In enkele gemeenten geeft men er de voorkeur aan de viering te houden in een aangepaste ceremonie tijdens de vrijdagavonddienst. Door een gedegen voorbereiding en een intense beleving van de ceremonie zelf, wordt deze viering door zowel jongens als meisjes en hun families ervaren als een versterking van hun joodse bewustzijn en betrokkenheid.